

הכל חייבין פרק ראשון הגיגה

ג.

עין משפט
נר מצוה

יא א מ"י פ"ג מהלכות
מגינה הלכה ב:
יב ב ג א מ"י ס"ג פ"ב
הלכה א פ"ג ע"ג עשין
ר"ט:

תורה אור השלם

- הקהל את העם
האנשים ותקשימו והטף
וגר אשר ישמעו וקראו
למען ישמעו וקראו
למען יקראו את ה'
אלהים ושמו לעשות
את כל דברי התורה
הזאת: דברים לא יב
2. בבוא כל ישראל
לקראת את פני ה' אלהיך
במקום אשר יבחר
ה' את ישראל
3. שלש רגלים תהג לי
שמות כג י
4. שלש פעמים בשנה
יקרא כל זכורך אל פני
ה' וקראו את ה'
5. תרמסנה רגל רגל
עני פעמי רגלי:
ישעיהו כ ו
6. מה יפז פעמך
בנעלים בת נדיב חמוקך
ירדך כמו חקלאים
מבצעה ידי אמן:
שיר השירים ז ב
7. נדיבי עמים נאספו
עם אלהי אברהם פי
אלהים מנין ארץ מאד
נעלה: תהלים מ י
8. ויקהו ותשכבו אתו
הברכה והבור רג אין בו
קמ: בראשית לו כד
9. את ה' האמרת היום
לדיות קך לאלהים
ולקבלת בדיקתי ולשמר
חקי ומצותי ומשפטי
ולשמע בקול: ו
10. האמרת היום לדיות לו
לעם סקלה כאשר דבר
קך ולשמר כל מצותי:
דברים כו י"ח
11. שמע ישראל ה'
אלהינו ה' אחד:
דברים ו ד

רבינו הגאון

חזן מחרש המדבר ואינו
שומע או שומע ואינו
מדבר פטור ואף על פי
שפטור מן הדין חייב
בשמחה וחרש שאינו
שומע ולא מדבר ושוטה
וקטן פטורין אף מן
השמחה והואיל ופטורין
מכל מצות האמורות
בתורה. ומנא לן דהני
פטורין מן הדין דגמר
ראיה ראה מהקהל ובתמי
בשה שמעו ושמעו
ולמען ילמדו ותניא למען
ישמעו פרט למדבר ואינו
שומע פטור למען
ילמדו פרט לשומע ואינו
מדבר. ומקשינן איני דכל
הוא דלא ממלל לא גמר
ואת הנהו תרי אילמי
דבעא רבי רחמי עלייהו
ואתפתחו ואשכחכו דהוו
גמירי הלכתא וסיפרי
וסיפרא ותוספתא וכולהו
תלמודא ופריק מר זוטרא
קמי רביה דלמאן. וילמדו
הן לאחריים ורב אשי
קמי כותיה דרמי ילמדו
הא דא"ר תנחום חייגר
א"ר ג דגמירי לא מצי
לאגמורי הוא לאחריני.
הא דא"ר תנחום חייגר
ברגלו אתח וחרש באונו
אתח פטורין מן הדין
פשוטות הן. בת נדיב בת
אברהם שנקרא נדיב כו.
הבור רגל אין בו מים
מיה אין בו אבל נחשים
ועקרבין יש בו: ת"ר מעשה בר' יוחנן בן ברוקה ר' אלעזר ר' יהושע בפקיעין ואמרו כ' ר' אלעזר בן עזריה דרש הקהל את העם והנשים והטף את התינוקות והנשים וטף להם
למען ילמדו וקראו את ה'
אלהים ושמו לעשות את
כל דברי התורה הזאת:
דברים לא יב
למען ילמדו וקראו את ה'
אלהים ושמו לעשות את
כל דברי התורה הזאת:
דברים לא יב
למען ילמדו וקראו את ה'
אלהים ושמו לעשות את
כל דברי התורה הזאת:
דברים לא יב
למען ילמדו וקראו את ה'
אלהים ושמו לעשות את
כל דברי התורה הזאת:
דברים לא יב

גמיר ראה ראה מחקה. ונשים ליכא לחיובי דקא ממעטו ליה
לקמן מזוכר וכן אמרינן לקמן הא למה לי קרא תיפוק לי
דמנות עשה שהזמן גרמא מהו דתימא נילף ראה מהקהל מה להלן
נשים חייבות וטפלים לא מחייבין כמו בהקהל וליתן שכר למציאיהם
כי הם דמקל וחומר פטרינן ליה
כדפרישית לעיל דנשים פטורות טפלים
לא כל שכן (א) ולקמן דמרינן קטן
שהגיע לחינוך מדמתיב כל ולא גמרינן
מהקהל הם אסמכתא בעלמא הוא
כדמסיק ומהאי ק"ו נמי פטור וכי
פריך דרזנן הוא מצי לאקשויי למה
לי קרא ליגמר מהקהל אלא עדיפא
מינה פריך:

מלמען ישמעו נפקא דפשיטיה
דקרא משמע האוינה
והזין שיצין מה שילמדו הלכך מה
לנו שישמע כיון דלא גמיר ממעטין
ליה שפיר:

אלא קרי ביה למען ילמדו ואף
על גז דלא משמע גמיר
ולחכי לא נפקא ליה מלמען ישמעו
וכן מדבר ואינו שומע אפילו שמע עד
השתא דמצי גמיר לאחריני כיון דלא
מצי גמיר כהאי הליכה מה לו ללכת
וכיון דלא שמע לא גמיר מכאן ולהבא
א"ע ג דגמיר לאחריני עד האידנא
לא מיל השתא כיון דלא יועיל לו
הליכה זו דהא לא קאמר קרא
הקהל אלא שישמעו בקריאת המך
ויציו מהשתא ויצאו לדי יראת הבור
דכתיב צפייה דקרא ויראו את ה'
והש"ס לא חס להצילו דפשיטא ליה
דמשמעיה דהני אכל מלמען ילמדו לא
מצי מפיך מדבר ואינו שומע כיון דשמע
מקמי הכי ושפיר גמיר אף לאחריני
וגם יצין למה נקהלו עכשיו וגם (י)
ילמדו ישמעו כדאמרינן לקמן:
חרש באונו אחת. צירושלמי
אמר ר' יוחנן בני חרש

באונו אחת מהו א"ר יוסי בר בון
פלוגתא דרבי יוסי ורזנן דתני רבי
יוסי ולבני אהרן תעשה כמות
(שמות כח) רזנן אמרי שמי כמות
לכל אחד רבי יוסי אמר אפילו
כמות (א) לכל אחד ואחד הכי נמי רזנן
אמרי באוניהם שמי אוניס לכל אחד
ורבי יוסי אמר (א) און לכל אחד ואחד:
אף על גב דלא שמעי. מחמת שהן
רחוקים אכל אס היו חרשין
ממעטין ממצויניהם:

מפעמים נפקא. וכי אמרינן
לקמן רגלים פרט
לבעלי קצין אסמכתא בעלמא הוא
דמפעמים נפקא וכי פריך צמלתא
חליצה (יבמות פ"ג ק"ג. ושם) ובערכין
פרק האומר משקלי (דף י"ט. ושם)
ורמינה רגלים פרט לבעלי קצין
ההיא (א) מדמכניה רגלים קאמר ולא
משום שהו עיקר דרשה (א):

תחילה לגרמים. שנתנוהו על המילה
טפי מכל אומר שלפניו:
נשים לשמעו. אף חרש צירושלמי
דלא כנן עזאי (א) דאמר
חייב אדם ללמד לבתו תורה:
כדי ליתן שכר למביאייהו. ועל
זה סמכו (א) להציא קטנים
צבית הכנסת:

ומי
ועקרבין יש בו: ת"ר מעשה בר' יוחנן בן ברוקה ר' אלעזר ר' יהושע בפקיעין ואמרו כ' ר' אלעזר בן עזריה דרש הקהל את העם והנשים והטף את התינוקות והנשים וטף להם
למען ילמדו וקראו את ה'
אלהים ושמו לעשות את
כל דברי התורה הזאת:
דברים לא יב
למען ילמדו וקראו את ה'
אלהים ושמו לעשות את
כל דברי התורה הזאת:
דברים לא יב
למען ילמדו וקראו את ה'
אלהים ושמו לעשות את
כל דברי התורה הזאת:
דברים לא יב
למען ילמדו וקראו את ה'
אלהים ושמו לעשות את
כל דברי התורה הזאת:
דברים לא יב

חייב בשמחה. לשמוח בזה דכתיב
ושמחת בחגך דכתיב
ושמחת בשלמים לאכול את הבשר וילפינן לה
(פסחים דף ק"ט). מוזכרת שלמים ואלתה שם ושמחת. ולקמן פריך
מ"ש לענין ראייה דפטור ולענין שמחה דמחייב: **ושאינו לא שומע**
ולא מדבר. היינו חרש דמתניתין
דכתיב לשמוח וקטן: **ראייה מהקהל**.
לראות וגו'. ופרשת הקהל המלך היה
קורא משנה תורה בעזרה בכל מוצאי
שמונה דכתיב מקץ שבע שנים צמועד
שנת השמיטה וגו' (דברים לו): **פרט**
לשומע ואינו מדבר. השתא משמע
שאין זה ראוי ללמוד: **הלכא**.
משניות: **למען ילמדו**. ואין זה ראוי
ללמד אחרים: **רז אשי זמרו ודאי**
למען ילמדו. כלומר צלאו קושיא
דהנן תרי אילמי ליכא לאוקמי לדרשה
דתנא דמעט מהכא שומע ואינו מדבר
אלא מלמען ילמדו: **דאי סלקא דעסק**
מלמען ילמדו. הוא דמשמע ליה
אלמא סבירא ליה לתנא דכיון דלא
מישתעי לא גמיר לנפשיה: **ויזון דלא**
שמע. און סהדי דלא גמיר. וכיון
דתנן למען ישמעו פרט למדבר ואינו
שומע ואנן סהדי דטעמא משום דלא
גמיר הוא שלא יצין כל מה שאומרים
לפניו למה לי למהדר מו למען ילמדו
פרט לשומע ואינו מדבר כיון דסבירא
ליה דמאן דלא משתעי נמי לא גמיר
מלמען ישמעו ממעט ליה אלא ודאי
סבירא ליה דמאן דלא משתעי נמי
גמיר ולא מלמען ישמעו ממעט ליה
הדר ומעטיה מלמען ילמדו הלכך
ודאי למען ילמדו הוא דדריש: **פרט**
לבעלי קצין. כשחכמו רגליהם נתנו
קב קטן צסוף שוקו ונותנים צו
מוכין וסומן סוף שוקו עליו: **אלא**
רגלים. אדם שיש לו רגלים: **פעמין**
בנעלים. אלמא צבעלי נעלים שייכי
פעמיהם וצריחיה כתיב(א) שלש פעמים
בשנה יראה כל זכורך וגו': **שנקרא**
נדיב. על שם שדרכו לצו להכיר
נוראו: **נדיבי עמים**. הם הגרים
המתמדבין מצין העמים לקבל עליהן
עול מלות: **והבור רק**. משום דרבי
תנחום אמרה נקט לה הכא גבי
שמעתתא דרבי תנחום: **אכל נחשים**
ועקרבין יש בו. לא היה ריק אלא
ממים: **לפקציל פניו**. יוס טוב היה
שחייב אדם לכבד את רבו בהקבלת
פנים כדאמרינן במסכת ראש השנה
(דף ע"ז): מדוע את הולכת אליו היום
לא חדש אונן. ואין לזכר צנניך:
האמרת. שמתא כמו יתאמרו דלן לו
און (תהלים ז) ישבחנו שדרכן ללכה:
הטיבה אחת. שבה אחד שבה מיוחד
לומר אין כמון לך כחרטום לאלוה:

ומי
ועקרבין יש בו: ת"ר מעשה בר' יוחנן בן ברוקה ר' אלעזר ר' יהושע בפקיעין ואמרו כ' ר' אלעזר בן עזריה דרש הקהל את העם והנשים והטף את התינוקות והנשים וטף להם
למען ילמדו וקראו את ה'
אלהים ושמו לעשות את
כל דברי התורה הזאת:
דברים לא יב
למען ילמדו וקראו את ה'
אלהים ושמו לעשות את
כל דברי התורה הזאת:
דברים לא יב
למען ילמדו וקראו את ה'
אלהים ושמו לעשות את
כל דברי התורה הזאת:
דברים לא יב
למען ילמדו וקראו את ה'
אלהים ושמו לעשות את
כל דברי התורה הזאת:
דברים לא יב

הגהות הב"ח

- גבי אמר מר זוטרא
קמי ביה למען ילמדו ובי
למען ילמדו הוא דאי סהדי
למען ילמדו: (א) ח' ח' ח'
ד"ה גמר ראה ובי וקמן
דמרינן. י"ב וק"ק דהא
למרינן כל דלא תימא שם
פטורין טפלים לבי וי"ל
ה"ה ה"ה לא לאו ק"ו
המקבל שמי שמעט אף
קטן שלא הגיע לחינוך
דקאמר ליתן
למביאייהו וכו' דלית לן
ירושל דכל איתרע ק"ו
ושפיר ילף מהקהל אף
בלא הגיע לחינוך ויה
שחכמו התוספות וק"ו
דמרינן קטן שגבע
לחיוך מדכתיב כל ולא
גמרינן מהקהל אף בלא
הגיע לחינוך ומהאי ק"ו
ליה ק"ו ואלה מילי הם
אסמכתא בעלמא הוא
כדמסיק ומהאי ק"ו נמי
פטור בלא הגיע לחינוך
ומסיק ה"ה ובי פריך
לקמן דף ד' קודם יודע
מתוין אסמכתא דרזנן
הוא מה מצי להקמי
לגמיר מהקהל אף בלא
הגיע לחינוך: (א) ד"ה אלא
וכי לא מצי מפיך בלאו
למען ישמעו דלא:
(ב) בא"ר וגם איצטרך
למען ישמעו כדאמרינן
לקמן: (ג) ד"ה חרש ובי
ואפי' כמות אחד אכל
אחד ובי וי יוסי אמר
אפי' און אחת לכל אחד:
(ד) ד"ה פעמים ובי
היא מדאסמכתא רגלים:

גליון הש"ס

תוספות ד"ה חרש ובי
און לכל אחד ואחד. עין
יומא דף ג' מ"א ויבמות
דף ק"ג ע"ב תוספות ד"ה
ש"מ: ד"ה מפעמים נפקא
וכי דמפעמים נפקא. עין
תוס' ר"ה דף ה' ע"א ד"ה
שלמי פסח:

מוסף רש"י

פרט לבעלי קצין. מי
שמתן רגלו בפקע ראשון
סמון לשוקו ומוקף לקמן
מקבל כתיבתו ונתן שוקו
למטה וקוין אסמכתא.
דף ק"ג ע"ב תוספות ד"ה
ש"מ: ד"ה מפעמים נפקא
וכי דמפעמים נפקא. עין
תוס' ר"ה דף ה' ע"א ד"ה
שלמי פסח:
פרט לבעלי קצין. מי
שמתן רגלו בפקע ראשון
סמון לשוקו ומוקף לקמן
מקבל כתיבתו ונתן שוקו
למטה וקוין אסמכתא.
דף ק"ג ע"ב תוספות ד"ה
ש"מ: ד"ה מפעמים נפקא
וכי דמפעמים נפקא. עין
תוס' ר"ה דף ה' ע"א ד"ה
שלמי פסח:
פרט לבעלי קצין. מי
שמתן רגלו בפקע ראשון
סמון לשוקו ומוקף לקמן
מקבל כתיבתו ונתן שוקו
למטה וקוין אסמכתא.
דף ק"ג ע"ב תוספות ד"ה
ש"מ: ד"ה מפעמים נפקא
וכי דמפעמים נפקא. עין
תוס' ר"ה דף ה' ע"א ד"ה
שלמי פסח:

ועקרבין יש בו: ת"ר מעשה בר' יוחנן בן ברוקה ר' אלעזר ר' יהושע בפקיעין ואמרו כ' ר' אלעזר בן עזריה דרש הקהל את העם והנשים והטף את התינוקות והנשים וטף להם
למען ילמדו וקראו את ה'
אלהים ושמו לעשות את
כל דברי התורה הזאת:
דברים לא יב
למען ילמדו וקראו את ה'
אלהים ושמו לעשות את
כל דברי התורה הזאת:
דברים לא יב
למען ילמדו וקראו את ה'
אלהים ושמו לעשות את
כל דברי התורה הזאת:
דברים לא יב
למען ילמדו וקראו את ה'
אלהים ושמו לעשות את
כל דברי התורה הזאת:
דברים לא יב